ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

Година XXII — Број 462
Субота, 5. новембар 1960.

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

У ОВОМ БРОЈУ:

T. 3/60

НАЈЛЕПШИ ЛОВ

Мрежом којом иначе хвата рибе у лету Индијанац Арчи Башман је у бујици реке Селило уловио осмогодишњег дечака баш када се његово беспомоћно тело налазило само неколико метара далеко од водопада високог 28 метара.

Северноамерички Индијанци из планинских крајева на западу САД познати су као највештији ловци пастрмки. Ову најукуснију слатководну рибу хватају у одређено време, када се читава јата, непогрешно вођена нагоном, упућују узводно бујицама и да би савладала препреке, скачу из воде по неколико метара у вис.

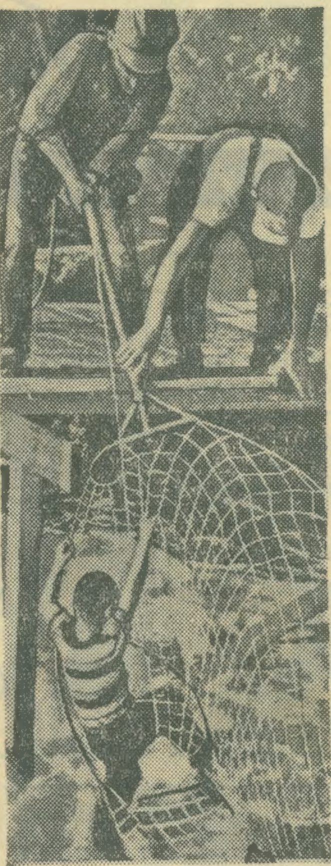

Уз заглушну хуку бујице и грмљавину водопада рибари, са сплава од дасака, који непрестано преплављује пена таласа, усред реке, везани ужетом за један стуб да не би пали са клизавог тла, хватају рибе мрежама као лептирове кад оне искоче из воде.

Деца долазе чак из удаљених крајева и на обали граде мале трибине од дасака са којих посматрају борбу човека и пастрмке и урнебесно се смеју када рибар промаши мрежом читаво јато сребрно-блиставих риба.

Једне суботе на реци Селило заједно са осталом окупљеном децом нашао се и осмогодишњи Дени Сампсон. Малишани су се тискали, пљескали ручицама и викали. Неочекивано, Дени који је био на ивици трибине, изгубио је равнотежу и пао у воду. Пена таласа прекривала је сваки час мало тело које се превртало у ковитлацу таласа. Дени се борио али га је вода све брже носила право према оштрици једне стене која је штрчала из воде, и према великом водопаду. За то време остала деца су трчала поред обале и из свег гласа звала у помоћ. Дени је стигао већ до стене и обема ручицама снажно зграбио и загрлио једну оштрицу. Мада под притиском бујице није могао дуго да издржи у том положају, он је искористио овај предах да се упути према једном мртвом углу у гомили великог камења и ужљеби се између две стене.

Привучени вриском деце рибари су одмах пошли у помоћ малом Денију. Пошто на том месту нису могли да га спасу мрежом они су му добацили дугачко уже и викнули му да се ухвати. Мада су се њихови гласови губили у заглушној хуци таласа Дени је схватио шта треба да учини и извукао се из свог заклона да ухвати уже. Али бујица га је поново захватила и он се изгубио у пенушавом ковитлацу. Вода га је огромном брзином понела према водопаду високом 28 метара.

Рибари који су се налазили изнад самог водопада чули су узбуну. Једна група Индијанаца приметила је тело дечака на самом врху једног таласа. Стари риболовац Арчи Башман је мајсторским покретом замахнуо кроз ваздух својом мрежом у тренутку када је дечаково тело већ лебдело у ваздуху и захватио га мрежом.

— Ухватио сам га, ухватио! — викао је победоносно. — Помозите ми да га извадим.

Остали Индијанци су му прискочили у помоћ и сви су заједнички врло пажљиво, привукли мрежу у којој се налазио драгоцени улов.

Када се онесвешћено дете умотано у мрежу налазило испод самих дасака сплава један снажан талас ударио је његово тело. То је дечака освестило и знатно олакшало његово вађење из воде. Мали утопљеник из бујице реке Селило нашао се у загрљају срећних спасилаца са само неколико огреботина по рукама и лицу. Стари Башман је увио дечака у ћебе и однео га у свој шатор понављајући пресрећан:

— Ово ми је најлепши лов у животу!

ПЕСИМИСТА...

Уместо барке — подморница... уместо голуба — Гајгеров бројач

Професор зоологи је са Оксфордског универзитета Алистер Харди је песимиста. Верује у пропаст света. Да би се спасли велики изуми и човек као врста, Алистер предлаже да се направи модерна „Нојева барка". Само, она би имала облик подморнице јер су опити са једном америчком подморницом показали да може остати под водом 3 месеца, па и више. Професор мисли да атомски рат не би могао трајати дуже од 4 недеље, а да би се атомски пепео и други остаци разишли треба још 8 недеља. Таман колико је потребно — и „атомска барка" би се могла после 12 недеља подићи, без опасности, са морског дна.

Спасло би се тако 50 људи, који би били изабрани по специјалном систему селекције, најбољи међу најбољима. Не би имали испод 20 нити преко 30 година. Неопходно је да су здрави, снажни и интелигентни. Половина путника би биле жене а половина мушкарци. Професор предлаже да буду заступљене ове професије: геолог, ботаничар, зоолог, историчар, рендгенолог, хигијеничар, статистичар педагог, правник, лекар опште праксе, очни лекар, зубар, гинеколог, зидар, стругар, тесар, електричар, машинац-механичар, молер, browser словослагач, књиговезац, кројач, обућар, фотограф и на крају један чиновник или новинар.

Жене не само да треба да играју улогу мајки будућих генерација, него морају бити и стручно образоване како би могле да помажу својим мужевима при раду. У обзир долазе само брачни парови. Улогу голуба одиграо би сада Гајгеров бројач који би утврдио да је опасност од радијације прошла.

Избор путника по раси и народности Алистер Харди препушта Уједињеним нацијама, које би пружиле и материјална средства потребна за остварење ове замисли.

Многи научници су прегледали план професора Хардија. Сложили су се с њим да би се на овај начин могло спасти човечанство од дефинитивне пропасти у случају атомског рата. Такође је израчунато да би спас човечанства био кудикамо јевтинији него његово уништење, чак јевтинији од једног лета на Месец.

Питање исхране би се решило конзервираном храном и витаминима, а дисање помоћу боца с кисеоником. Вода за пиће би се добила филтрирањем морске воде.

Професор Харди одбија да лично учествује у овом маневру јер каже да је сувише стар.

Иронија је у томе што би се ова „Нојева барка" кретала помоћу атомске енергије.

Ripley's — Веровали или не!

ПОСАО ЗА ХРАБРЕ

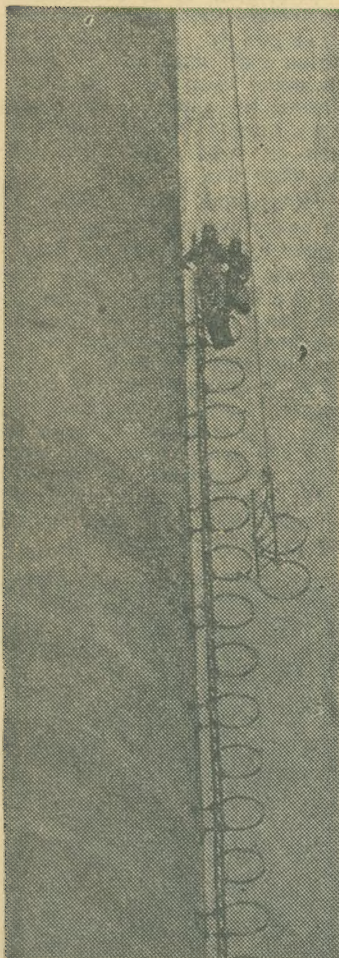

Разноврсна су и често чудна занимања којима се човек бави. Нека су сасвим обична, не изискују готово никакав напор, а друга траже баш то. Некима је брзина, или спретност важна, а има их која на првом месту захтевају храброст.

Једно од занимања је и постављање степеница у фабричким димњацима. Високи су понекад и сто метара а имају степенице са заштитним обручем широке једва пола метра. Почетак није тежак нити изискује неку нарочиту храброст. Почиње се од земље и места има доста. Али, што се више пење треба и више спретности, па и храбрости. Замислите на висини од шездесет метара два човека на површини која је једва довољна и за једног. Треба још поставити степеник, причврстити га, пренети на њега даску на којој се стоји, и посуду са алатом и шрафовима. И тако сатима Људи који раде овај посао имају јаке нерве, веома много сигурности у своје покрете и нимало страха. Нема ни говора о некој вртоглавици, а још мање о погрешно учињеном кораку.

ЗЕМЉОРАДЊА обавезан предмет

Тридесет ученика једне школе у Штокхолму морали су ове године да уместо у седам стижу у школу у четврт до пет ујутру. Пре него што би у седам часова сели за доручак морали су да помузу краве, да их отимаре и почисте шталу. Ови четрнаестогодишњи ученици су претходници нове васпитне методе за градску децу која намеравају да се посвете пољопривреди. Да би се настава што практичније изводила, у школи је уређен прави пољопривредни посед.

НА ВИСИНИ ОД 5.000 МЕТАРА

Каравански пут на Хималајима сада се преуређује. На пет хиљада метара висине ради 6.000 радника да би садашњи пут претворили у модеран аутомобилски друм. Један његов део од око 250 километара већ је предат саобраћају.

ПАЈА ПАТАК

by Walt Disney

МОЈЕ СВЕЧАНО ОДЕЛО, ЏОНЕ!

ДА, ГОСПОДИНЕ!

ДОЂИ ПО МЕНЕ У ПЕТ!

ПАЈА ПАТАК

ПОКЛАЊАМ ГРАДУ ЈЕДНУ СТАТУУ... 'ОЋЕШ ЛИ СА МНОМ НА ОТКРИВАЊЕ?

СВАКАКО, УЈКА БАЈО!

ОДРЖАЋУ И ГОВОР... ЛИЧНО САМ ГА НАПИСАО!

МИ СМО СПРЕМНИ, ГОСПОДИНЕ!

И ЈА, ПРЕДСЕДНИЧЕ!

ЧОВЕК КОЈИ НИКАД НИЈЕ ИЗБЕГАВАО СВОЈЕ ГРАЂАНСКЕ ДУЖНОСТИ... ДАРЕЖЉИВ ИЗДАШНЕ РУКЕ...

...ДОБАР СУСЕД... ЉУБАЗАН ПРЕМА ДЕЦИ И ЖИВОТИЊАМА...

8-7

...ПРАВИ ДОБРОТВОР!

ПОВУЦИТЕ КОНОПАЦ, ГОС'Н ПРЕДСЕДНИЧЕ!

Walt Disney

ЧУДНЕ алуминијумске СТОЛИЦЕ

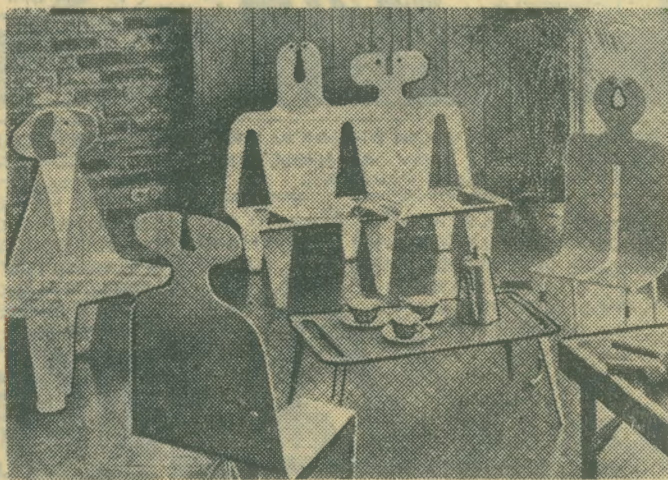

Ако седите сами у соби у „друштву" оваквих столица нећете се никад осетити усамљени. Ове столице „људи" су засад само експерименти али ће можда ускоро означити време увођења алуминијума у индустрију намештаја.

НЕОБИЧНА КАРТОТЕКА

Пат Гловер, посредница за фотомоделе и манекене из Лондона, има вероватно најнеобичнију картотеку у свету: 2.637 слика младих девојака. Фотографије јој служе приликом стварања модела и изабирања манекена за иностране фирме које јој се обраћају за помоћ.

Биће јевтинија...

У већини земаља на свету, кажу стручњаци међународне организације за атомску енергију у Бечу, кроз двадесет година атомска енергија ће потпуно потиснути, због јевтиније цене, производњу електричне енергије у хидро централама и термоелектранама. Производња урана ће појевтинити а и једноставнији уређаји за атомске централе омогућиће и јевтинију производњу елетрике.

ПРЕ 30 ГОДИНА

14. јула 1928. године француски часопис „Илистрасион" објавио је слику и следећу вест о прављењу једног пустињског пароброда, према плановима немачких инжењера.

„Ово суперпревозно средство проћи ће кроз Сахару са 150 путника и 200 тона робе. „Брод" са два дизел мотора од по 450 коњских снага биће дугачак 40 метара а 13 и по метара висок. Кретаће се на огромним точковима од 12

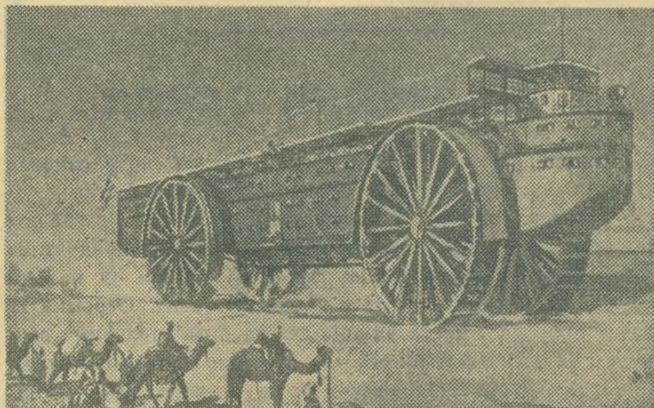

метара у пречнику. Нова врста транспорта кроз пустињске земље, пише даље „Илистрасион", означава без сумње један од значајних преображаја до којих човечанство неминовно долази".

ГОРЕ С ЛЕВА НА ДЕСНО: ЧЕШАЉ. ИСПОД ЊЕГА КАШИКА ЗА КОЗМЕТИКУ, А ДО ЊИХ БАКАРНО ОГЛЕДАЛО И САНДАЛЕ ОД ПАЛМОВОГ ЛИШЋА; ИЗНАД — САРКОФАГ У ТУТАНКАМОНОВОЈ ГРАБНИЦИ. ИСПОД — ПЕРИКА И САНДУК У КОМЕ СУ СТВАРИ ЗА ЖЕНЕ.

ФАРАОН ХВАТА БИКА

У ПОСЕТИ ЕГИПТУ РАМЗЕСА II

СВАКОДНЕВНИ ЖИВОТ СТАРИХ ЕГИПЋАНА КАДА ЈЕ ЊИХОВА ЗЕМЉА БИЛА ПРВА СИЛА СВЕТА. — ФАРАОН ЈЕ МОРАО ЛАСОМ УХВАТИТИ ДИВЉЕГ БИКА. — ЗА ФАРАОНСКОМ ТРПЕЗОМ — НАЗДРАВЉАЊЕ МУМИЈАМА. — СПАВАЛО СЕ НА ЛЕЂИМА ЛАВОВА. — ПЉАЧКАЊЕ ГРОБНИЦА КОЈЕ СУ БИЛЕ РАСКОШНИЈЕ УРЕЂЕНЕ ОД СТАНОВА, ПРЕТВОРИЛО СЕ У ПРАВИ ЗАНАТ. — МОДА У СТАРОМ ЕГИПТУ: МУШКАРЦИ СУ БИЛИ КИЦОШИ А ЖЕНЕ ВРЛО ЕЛЕГАНТНЕ.

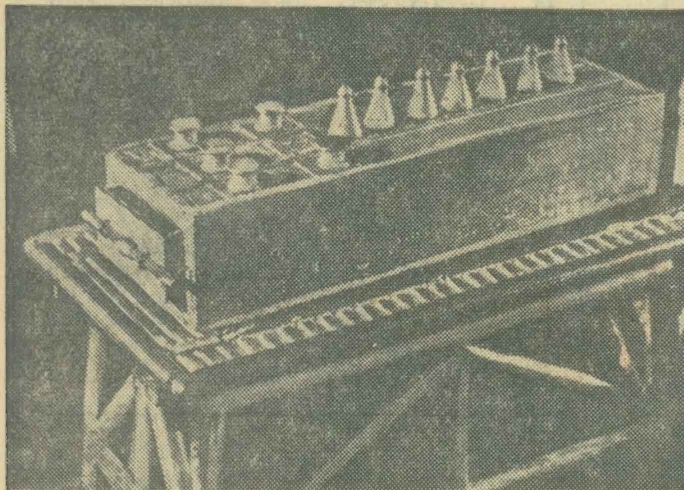

ЕГИПАТСКИ ШАХ. САМО СУ СЕ ПЛЕМИЋИ БАВИЛИ РАЗНИМ ДРУШТВЕНИМ ИГРАМА.

Владао је 66 година у XIII веку пре наше ере судбином света. Тај човек звао се Рамзес II.

Већина земаља у Средоземљу и на Средњем истоку биле су потчињене Египту.

У сенци фараонске круне образовао се хетитски блок који је непрестано одржавао атмосферу хладног рата. Рамзес је најзад са хетитским краљем Хатушилом закључио уговор о миру и оженио се његовом ћерком.

Они Египћани који нису били ни богати, ни племићи, ни мајстори-уметници (уметнички дар обезбеђивао је привилегије племићког положаја) били су потлачени и слабо награђени радници. Нешто боље, иако су и они били експлоатисани, живели су рао све користи и приходе који су произилазили од тога положаја.

За ступање на престо услов је био ухватити дивљег бика ласом. То је захтевало изванредну физичку снагу, ловачку вештину и спремност у руковању оружјем. Фараон је, обријана темена и с перчином који му је падао на рамена, изводио своју мајсторију пред публиком. На глави је имао црвену круну Горњег и белу круну Доњег Египта а у рукама скиптар, бич и уже слично ласу. Хватање бика је дочекивано слављем. Гвоздена рука у кадифеној рукавици — то је била девиза свих фараона. У случају да не укроти бика и да његов живот буде угрожен, фараон је имао право да употреби оружје. Победа над биком представљала је доказ неприкосновене моћи суверена.

Пријеми су код владара

сељаци, феласи, који су обрађивали плодну земљу.

Мада су тешко састављали крај с крајем радници и занатлије су били ненадмашни мајстори. Право је чудо како су ти људи који су се хранили само хлебом и луком, са изванредном и истом прецизношћу правили чиоде и градили велике бродове од кедровог дрвета. Земљопоседници су таксама и давањима у натури давили ситне власнике, а јаз који је делио сељаке од привилегованих класа био је непремостив.

Египатски фараон је уживао углед божанства и уби-

трајали до дубоко у ноћ. Припремано је претежно говеђе месо и то на хиљаде разних начина. У изобиљу је било и дивљих и калемљених плодова, стотине литара изврсних вина и освежавајућих пића, медених, млечних и воћних сокова. Египћани су свим јелима додавали кремове и јако су волели слаткише и компоте. Младе слуге су приносиле посластице званицама које су седеле на теписима, причале и слушале музику. С времена на време истрчавале су играчице и играле уз звуке музике.

Фараон је при дочеку засипао госте комплиментима и бираним изразима. Сви су се трудили да буду весели и смејали се када би неко показујући на мумије које су стајале крај зидова наздрављао: „И ми ћемо једног дана бити овакви!“

Оргије и пијанке у приватним становима биле су честе док се на званичним пријемима дозвољавало само истакнутим личностима и војсковођама да пију. Да би се неутралисао мирис јела и пића ваздух је прочишћаван мирисима. У једном углу собе слушкиње су делиле нарочите мирисне помаде које су званице стављале на главу.

Уметници су били одлично плаћени а нарочито су високо цењени сликари, вајари, керамичари и мајстори занатлије. Египатски достојанственици су расипали новац на куповину намештаја, украса, сребра, тепиха, кипова од скупоценог дрвета и најфинијих оријенталних мириса да би украсили простране просторије у којима ће стајати њихова мумија. Гробница је по правилу била раскошнија од стана у коме се живело.

Имућни грађани за владе Рамзеса II живели су на високој нози. У њиховим домовима су била купатила, помоћне просторије, свлачионице и гардеробе. Намештај позлаћен и предмети емајлирани. Наслоњаче и столице су имале ноге као у разних животиња, постеље су се држале на лављим и крављим леђима, у орманима су се чували папируси или одело, рубље и намирнице. Безброј предмета служио је за улепшавање и тоалету: огледала, кремови, чешљеви и мирисне течности.

Куће Египћана су биле двоспратне, а послуга је живела у приземљу у собицама без светлости. Подједнако на гласу са својих лекарских и кухињских рецепата они су знали за бутер и милерам. Печене гуске и дивљач су представљали изврсна јела, риба се пекла, кувала или сушила. Храна је служена за столом око кога су седели укућани. Египћани су већ употребљавали виљушке, ножеве и кашике и спретно се служили њима. За обедом су јели печено или кувано месо, дивљач, салате, хлеб, колаче и воће а њихов омиљени напитак је било пиво прављено од јечма. У подруму сваког имућнијег Египћанина било је финих вина, ликера са разних страна и егзотичних пића ароматичног мириса.

Гробнице, као што поменусмо, биле су раскошније од станова. Зато су оне представљале идеалну мету за нападе лоповских банди па је пљачкање некропола постало право занимање многих вештих провалника. Нису помогла ни проклетства исписана на зидовима упућена онима који се дрзну да скрнаве светињу загробног живота. Многобројне клопке, лавиринти и препреке требало је да заведу провалнике на странпутицу и онемогуће им приступ или их осакате.

У многим гробницама нађени су лешеви провалника ухваћених у клопке из којих се нису могли извући. Све то ипак није помагало и фараони су устројили нарочиту полицију за чување гробница. Савремени археолози су се изненађивали каквом су вештином опљачкане гробнице јер улазни путеви, клопке и врата су поново потпуно довођени у првобитни положај. Недавно су археолози у саркофагу једне гробнице која је изгледала нетакнута и чија ниједна брава није развађена нашли изгужвани примерак „Тајмса“.

Египћани су били велики кицоши а њихове жене су стварале моду. На древним папирусима су нађени лекарски рецепти који препоручују разне помаде за јачање косе, течности против ћелавости, водице да седа коса поново добије своју боју, мирисе и разне друге помаде за негу капилара.

Мушкарци су се покривали тканинама тако да им је цео леви део груди остајао наг. Египатска мода зна за разне врсте сандала, лепезе, рукавице и огрлице. Мушкарци нису носили бркове и браду већ су били увек брижљиво обријани.

Поздравити фараона била је права вештина којом су се учили само најбоље васпитани младићи. Због тога су бахати и надмени скоројевићи који су се обогатили пљачком и трговином, просто беснели. „Угнутим грудним кошем, обореним погледом, руку постављених дуж тела у висини колена и дланова окренутих према владару“ — требало се поклонити према правилу које је увежбавано дуго док није изведено беспрекорно.

РЕКОНСТРУКЦИЈА ЈЕДНЕ ГРО ВНИЦЕ.

Подземни океан

Читав прави „подземни океан“ „слатке“ воде открили су ових дана швајцарски геолози у Западној Азији.

Уствари, то је огромна мрежа малих река и језера под земљом на пространству од преко 3 милиона квадратних километара. Температура ове воде на дубини од хиљаду метара износи плус 32 Целзијусова степена. Огромна област овог дела света чија је земља била столећима сува и необрадива могла би сада да се учини плодном. Још дубљим бушењем установљено је да је вода тамо топлија — око 90 степени, што би по писању московске „Правде“, омогућило загревање читавих градова који се ту буду подигли после овог значајног открића.

ЗАБОРАВЉЕНИ ЈЕЗИК ЗЕМЉЕ

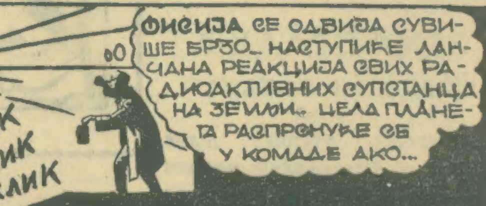

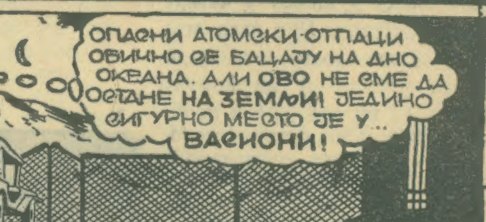

Часовник који је мерио ВРЕМЕ и ХРАБРОСТ

Никад нећу заборавити др Бруининга и његову храброст. На једном острвцету у близини Сингапура, са њим и још 1050 заробљеника провео сам тешке дане.

Врло тихе нарави, углађен, благог гласа, доктор је за све нас постао симбол храбрости и самопоуздања. Живели смо као робови на малом „вражјем острву" како смо ово проклето место називали. Банане, кокосове палме и шумарци каучуковог дрвета окруживали су наше бараке, али зидови бодљикаве жице уништавали су свако осећање лепоте.

Командант логора био је у то време један јапански поручник. Имао је неприродно дугачке, мајмунске руке и увек искежено лице, због чега смо га звали „поручник-мајмун". Живот у логору био је тежак јер за овог команданта ми нисмо били ратни заробљеници већ обични робови. Терали су нас да радимо на једном великом доку у близини сингапурске луке. Гладни, болесни од дизентерије, бери-берија и измучени грозницом, полунаги, радили смо по цео боговетни дан.

Др Бруининг је несебично помагао болесним и повређеним људима иако при руци није имао никакве хируршке инструменте, а у његовој малој апотеци се налазило свега неколико аспирина и кинина. За храну смо добијали само по прегршт куваног пиринча, тако да смо се ситематски исцрпљивали. Зато нам је понекад блага реч, овог ионако беспомоћног лекара долазила као мелем на рану. Једног дана он је отишао команданту логора и затражио витаминске пилуле за заробљенике. Поручник му се насмејао у лице.

— Ако желите да вам ови људи раде, морате дати лекове — рекао је др Бруининг. Мртваци не могу да зидају док.

Командант се љутио, али је најзад попустио и издао наређење да се „заробљеничком лекару" даду тражени лекови.

Наше поштовање према њему било је огромно. То је примећивао и командант и зато је хтео да му се некако освети и понизи га пред нама.

Били смо се тога дана окупили у центру логора за време кратког предаха у несносној тропској врућини. Изненада се појави командант логора и упути право према др Бруинингу.

— Докторе, — рекао је злобно се смешећи, — хоћете ли ми поклонити свој ручни сат?

Сви смо знали да ако жели часовник, може једноставно да га сам скине са заробљеникове руке. Али он је од доктора затражио да му сат сам поклони.

— Не, — одлучно је одговорио др Бруининг.

Поручник се неприметно трже. Његово искежено лице доби свиреп, животињски израз. Снажно удари по лицу доктора и овај паде на земљу. Јапанац је наставио да га туче ногама.

— Дај сат! — понављао је непрекидно.

— Не, — тихо је одговарао доктор бришући крв која му је текла из уста.

— Тражићу сутра опет, — узвикнуо је поручник, изненада се окренуо и отишао церећи се.

Из дана у дан се ова сцена понављала. Командант је по сваку цену хтео да сломије отпор и пркос овог заробљеника. Лице др Бруининга је постало од силних удараца изобличена маса. Али ништа није показивало да се он колеба. Напротив, у његовим очима је још жешће пламтела одлучност да истраје.

Постао је наш симбол отпора према Јапанцима. И даље је редовно обилазио болеснике и старао се о њима, слушао њихово јадање и увек налазио речи утехе. Нико од нас није смео ни да се усуди да му каже: дајте свој часовник Јапанцу! Сваки пут кад бисмо на његовој руци угледали сат осећали смо обновљену наду и храброст. Доктор га је носио као медаљу и сви смо у њему баш то и гледали.

— Он мери време и храброст, — говорио нам је показујући свој часовник. — Ако бих га дао Јапанцу, остало би ми много времена да схватим да сам имао мало срчаности.

„Поручник мајмун" постајао је све бешњи. Једног дана је испред стражарнице истукао доктора до бесвести. Када је с напором устао, командант је наредио:

— Заробљеник ће стајати овде до следећег јутра. Ако преда сат може да оде.

— Не, нећу дати часовник — рекао је доктор Бруининг.

— Даћеш, — повика поручник и оде у стражару задовољан унапред својим планом.

Доктор је остао непомичан и усправан као статуа. Ми смо га гледали из наших барака. Командант је то уствари и хтео: да видимо његове патње... и његово попуштање.

Било је три сата пре заласка сунца. Може ли издржати тако укочен дванаест часова? Јапанац је био уверен да не може... а и ми такође.

Подигнуте главе доктор је стајао у ставу мирно без покрета иједног мишића. Тако је издржао један сат, а онда је пао на колена. Поручник је истрчао из стражаре и почео да га туче приморавајући га да се усправи и стане мирно.

— Дај часовник, — рекао је опет пружајући руку.

Доктор је махнуо главом. Јапанац је то поновио још двапут, а доктор је оба пута одбио.

Немоћни да му помогнемо посматрали смо ову потресну сцену.

— Да само издржи до мрака, — примети неко међу нама, — а онда би могао један од нас да отпузи и да заузме његово место.

Одмах се јавило више од двадесетак добровољаца. Свакі је знао да се излаже великој опасности у случају да поручник у току ноћи изађе из стражаре и открије превару. Али овај ризик била је мала награда за храброст и човечност др Бруининга.

Двојица заробљеника, Пиет и Роел, који су по висини и облику тела највише одговарали доктору издвојени су.

Месечина је обасипала цео крај када су се они тихо искрали из бараке. Са напетом пажњом посматрали смо их како припијени уза земљу, стопу по стопу, пузе преко прашњавог логорског круга, док нису стигли до ногу др Бруининга.

Када се Пиет нагло усправио иза др Бруининга, доктор се муњевито спустио на земљу. Роел га је шчепао и почео са њим да пузи ка заробљеничким баракама. Крећући се педаљ по педаљ они су се приближавали и најзад доспели до наше бараке.

Одмах смо сакрили доктора и поставили стражу док је он мирно спавао. Пре свануђа смо га пробудили и он је отпузио поново до стражаре, на исти начин променио место и док је он остао да стоји, Пиет се опрезно дошуњао назад.

Када је свануо дан јапански командант је нашао др Бруининга како мирно стоји на истом месту. Часовник му се налазио на руци. Закрвављених очију тукао га је и рукама и ногама.

— Одведите га у бараку, — заурлао је, и два заробљеника узела су га под руке и одвукла онесвешћеног.

И следећих неколико дана поручник је стално тукао др Бруининга тражећи од њега сат. Али је овај увек упорно одбијао да му га да. Изненада, командант је био премештен, а нови се није интересовао за часовник др Бруининга.

После годину дана били смо ослобођени. Доктор се вратио у Холандију са својим часовником.

Покретне потпетице

Зато што се потпетице на женским ципелама брзо абају, више пута је предлагано да се употребљавају потпетице које би се у доњи део ципеле могле увући и извући помоћу патента, без интервенције обућара. Међутим, ниједан предлог се није прихватио зато што није био практичан. Недостаци су увек постојали — или је патент био сувише сложен или стављена потпетица није била довољно чврста у лежишту. Један француски проналазач тврди да је отклонио ове мане. Чак предлаже потпетицу са два лица за гажење. Пошто се доњи део искрза, потпетица се окрене, доњи део се увуче у ципелу а горњи, који се дотле у њој налазио, почиње да служи за гажење. Проналазачу је признато патентно право, али да ли ће се патент показати практичан — видеће се.

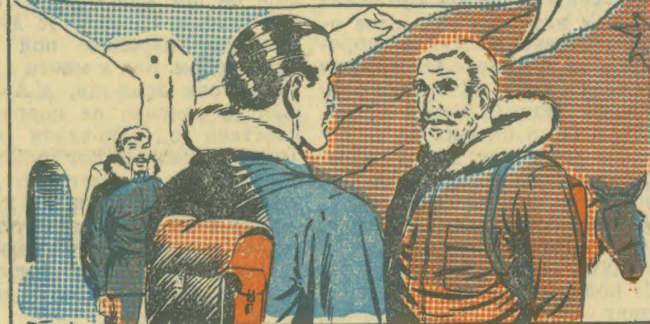

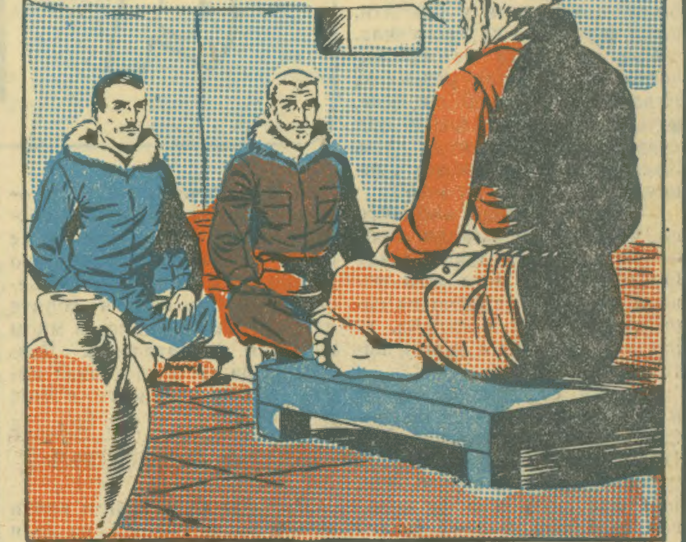

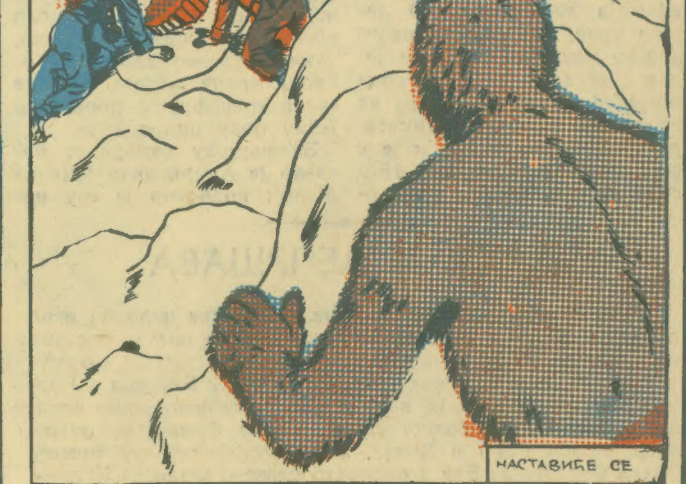

ПРИЧА О ВЕЛИКОМ МУСКЕТАРУ

Једне вечери лета господњег 1640. један коњаник зауставио је свог коња пред крчмом „Зелена гранчица“ у улици Бак у Паризу. У то далеко доба улица Бак била је обичан сокак некалдрмисан и без плочника за пешаке. Али, по својој живости могла би се мерити са данашњом улицом тога имена. Гомила шетача бучно је поздрављала мађионичаре и лакрдијаше, уличне играчице тамне пути и дресере животиња.

Коњаник, младић од преко 20 година, везао је коња за гвоздену алку у зиду и ушао у крчму. Дочекала га је бука. Гости, углавном војници, нису пропуштали прилику да се нашале и насмеју на рачун провинцијалаца, а придошлица је просто мирисао на провинцију. Обрве су му се скупиле због оваквог дочека — што није прошло незапажено. Граја и поруге се удвостручише. Најгласнији међу њима био је висок момак, црне косе, мршав и усукан као сува шљива.

С руком на балчаку свог мача младић је кренуо право ка њему, али га је крчмар зграбио за руку. Подскочио је од изненађења а смех је постао још гласнији. У младом коњанику је све кључало од беса и кад му је још крчмар затражио да за месец дана унапред плати коначиште за себе и шталу за коња рекавши му да је Париз пун таквих гоља који верују да се у престоници може бесплатно живети и банчити, чаша стрпљења се препунила.

Пре него што је крчмар успео да заврши реченицу, младић је, дрхтећи од беса, исукао свој мач и његов врх ставио крчмару под грло. Крчмар је престрашено крикнуо.

— Хеј, младићу! — зачуо се у то један громки глас. — Оставите на миру газду Онореа и пре него што покажете своју умешност на сиротом мајстору роштиља, укрстите свој мач с једним витезом.

Младић се жустро окрете и нађе се лице у лице са својим новим противником. Био је то онај високи ђаво који му се најгласније смејао. Али, још пре него што је подигао свој мач, младић се нашао без оружја. Високи витез поново прсну у смех видевши збуњено лице свог противника.

— Не плачите, младићу — рече му весело. — Прави Гаскоњац никад не треба да се стиди ако га победи неко ко је још већи Гаскоњац од њега. Убришите сузе и дођите да испијете врч вина са мном и мојим пријатељима. Дозволите да се представим: витез Арман д'Силег д'Атос д' Отевиј.

КАДЕТ ИЗ ГАСКОЊЕ

Младићу се наједном врати пољуљана сигурност, па се и он насмеја и елегантно скинувши свој шешир рече:

— Зовем се Шарл д'Бац — Кастелм, витез од Артањана.

Шарл д'Бац-Кастелм, витез а касније гроф од Артањана био је најмлађи син једне осиромашене племићке породице из Гаскоње. Од времена краља Анрија IV на париском двору било је много Гаскоњаца. Неки од њих су заузимали на двору добре положаје и били у могућности да помогну својим земљацима. Као и други кадети, Шарл д'Бац-Кастелм, кога ћемо убудуће звати д'Артањан јер је под тим именом постао познат будућим генерацијама, напустио је породицу кад је имао 20 година да би ступио у краљеву војску. Наоружан са два стара породична мача, кренуо је на пут на коњу који би пре пристајао уз какве таљиге. Путовао је дуго, коначећи најчешће под ведрим небом. Као и многи други његови земљаци, д'Артањан је рачунао на подршку капетана од Троавила или Тревила, свог даљег рођака, који је био познат као заштитник кадета. Капетан краљевих мускетара, најелитније војске у краљевини, Тревил је помогао младим дошљацима из провинције да се снађу у престоници.

Уз његову помоћ д'Артањан је био примљен у француску гарду у звању кадета. Међутим, од кадетске плате млади човек није могао честито ни да се наједе. Тревил му је због тога потражио и нашао заштитника: кардинала Мазарена, првог министра и најмоћнијег човека у краљевини. Кардинал се баш није могао назвати издашним човеком али је знао да добре услуге може тражити и добити само од добро храњених људи. Захваљујући томе Шарл д'Бац-Кастелм, будући гроф од Артањана, није у Паризу умро од глади.

КОД „СРЕБРНЕ РУКАВИЦЕ“

За два месеца стекао је пријатеље: Арман д'Силег д'Атос д' Отевиј и његови другови — мускетари Изак д'Порто и Анри д'Арамиц постали су нераздвојни са д'Артањаном. Младићу жудном славе тренутно ништа више није било потребно.

Једна афера која је на двору узвитлала много прашине помогла је д'Артањану да се истакне и почне да прави каријеру. Млади кадет лутао је једног дана по вашару Сен Жермен уживајући у његовом шаренилу кад га је неко гурнуо и нестао у гомили. Као на сваком вашару, и то је био сецикеса. Кадет се машио руком да опипа своју, али ње већ није било. Не сумњајући ни тренутка да му је непознати извукао кесу, кадет је јурнуо да га тражи. Сврађао се у све крчме редом и најзад је спазио бегунца како улази у гостионицу „Сребрна рукавица“. Док се у њему кувало од срџбе, ушао је за њим и угледао га у друштву шесторице људи чији се изглед не би могао назвати пристојним. С руком на балчаку мача д'Артањан је пришао непознатом који, задубљен у разговор са својим друговима није ни приметио његов улазак.

— Зовем се д'Артањан. Ви сте узели моју кесу.

Незнанац слеже раменима и одговори с досадом.

— Ја сам витез Бремонд, вама на служби, и од вас нисам узео ништа.

Д'Артањан није устукнуо.

— Више сам него сигуран да сте је узели и ја ћу вас пробуразити, кукавицо.

Витез Бремонд извуче свој мач и насрну на младог Гаскоњца, а за њим и његови другови.

Д'Артањан, притешњен са свих страна, спретно се бранио делећи ударце на све стране и мачем и другом, слободном руком око које је обавио своју капу да је заштити од удараца противника. Али, шта може сам човек против седморице?

У том тренутку у гостионицу бануше три човека. Била су то тројица д'Артањанових пријатеља. Атос д' Отевиј, Изак д'Порто и Анри д'Арамиц. Пролазили су туда случајно а у гостионицу их је привукао звекет мачева. Бремондови другови устукнули су мало, али повици онога који им је изгледа био старешина, натерали су их поново у борбу. Леђима окренути зиду, четири пријатеља су се срчано борила. Најпре су одбијали нападе, а затим су и сами прешли у напад. Двојица од противника већ су лежала на поду кад се Атос, прескочивши један сто, бацио усред нападача. Тај потез је био фаталан. Уверен да је избацио из борбе једног од противника, окренуо му је леђа да би се обрачунао с другим. Рањеник се међутим придигао стежући у руци мач. Д'Артањан крикну:

— Атосе, пази се!

Атос се окрете, али сувише касно. Противников мач погодио је циљ и велики мускетар сруши се на под.

Тројица другова, луди од беса, насрнуше на противнике. Д'Артањан је првим ударцем оборио Бремонда, док су остали, видевши свог старешину савладаног, побегли главом без обзира.

Тројица пријатеља надвише се над Атосовим телом, али велики мускетар Арман д'Силег д'Атос д'Отевиј био је мртав. Рањени Бремонд, тешко уздишући, даде тада знак д'Артањану да му приђе. Кадет послуша, а његов противник рече му шапатом.

— Умрећу. Али пре тога желим нешто да вам поверим. У унутрашњем џепу мог копорана наћи ћете свежањ важних папира које сам имао да пренесем у Енглеску за рачун краљевих и кардиналових непријатеља. Узмите их и однесите их кардиналу. Од њих зависи спас Француске. Рачунам на вас и нека ми опросте издају. Вашу кесу нисам узео...

С тим речима Бремонд издахну. После два дана Мазарен позва д'Артањана.

— Господине д'Артањану, краљ ће бити упознат са услугом коју сте нам учинили. Од сутра сте мускетарски поручник.

Пре него што је млади кадет успео ма шта да одговори, Мазарен додаде:

— Ваша срећа је осигурана. Очекује вас лепа каријера.

Мазарен није говорио у празно и д'Артањан би се у војној хијерархији без сумње високо попео да није 1673. године погинуо при опсади Маестриша. Био је у то време капетан мускетара и већ осам месеци гувернер града Лила.

Изак д'Порто и Анри д'Арамиц, Портос и Арамис из чувеног романа „Три мускетара“, били су већ одавно мртви.

Као загонетке...

Бивши посластичар из Франкфурта Вилхелм Клајн са својих 55 година требало је за последњих 18 година, по рачуну лекара, да умре најмање сто пута. За то време он је у 1450 трансфузија дао равно 600 литара крви. Досадашња медицинска искуства кажу да један нормалан давалац крви може сваких 6—8 недеља дада по 300 кубних сантиметара крви. Вилхелм Клајн је у том погледу феномен. Његова се крв обнови неверовато брзо. Организам је тако надокнађује да је он напустио свој занат и живи од давања крви. Живи потпуно нормалним животом, много времена проводи у природи, узима редовно само три оброка хране дневно и после сваке трансфузије попије по једну боцу црног вина.

Запањујућу отпорност показао је Американац Михаел Малој: подносио је сву покварену храну, чак и покварене конзерве, пио без последица метилалкохол и подвргавао се без муке најтежим напорима. Доживљавао је и преживљавао разна чуда јер је члан чикашког подземља и противничка банда покушавала је на разне начине да му дође главе. Само, све је остало без успеха и Малој је живео догод није дошла смрт сама: једног дана се напио и хтео да се освежи у лавору хладне воде, али се оклизнуо, пао лицем у воду, изгубио свест и — удавио си.

Шеф лекара неурохируршке клинике у Берлину забележио је разне случајеве операција на мозгу. За неколико пацијената каже да им је извађена цела половина мозга, а после операције на њима се није примећивала никаква промена, нити су њихове духовне функције биле поремећене.

Има људи који су издржали много операција: на врху листе таквих је Емил Грубе из Чикага који је приликом експериментисања са рендгеновим зрацима задобио тешке опекотине. Отада је издржао 92 операције, а још живи иако има 84 године.

Италијанка Рози Авогарди, која има 33 године, болује од једне крвне болести изазване колибацилом. За 16 година болести, издржала је 606 трансфузија крви и 506 операција, а сада покушавају да је лече новим леком неког руског лекара, да би је поштедели 507. операције.

Недавно је у 75. години напрасно умро у Карентоару у Бретањи неки Пјер Маје. Рођен је без руку, без ногу и без доњег дела тела. Имао је само главу и грудни кош. Као беба био је тежак свега 600 грама, а као одрастао био дуг 58 см и тежак 18 килограма.

ЛАКА И ЛЕПРШАВА

Лака и лепршава али не брза француска народна игра са краја 16. века зове се гавота. Доцније она је постала омиљена на забавама на двору, а у 19 веку опет се повукла у народ, где се задржала и до данас међу Баскима у Бретањи и Провансу. У 18. веку гавоте је за позоришно извођење писао Жан Батист Лили, творац француске опере, Жан Филип Рамо и Хендл, а за инструменталну музику Јохан Себастијан Бах и нарочито клавсен Франсоа Купрен. У трећем ставу своје Класичне симфоније модерну стилизацију гавоте дао је Аким Прокофјев, руски композитор.

РОЂЕНДАНСКИ ПОКЛОН

Најоригиналнији поклон који је дански атомиста и носилац Нобелове награде Нилс Бор добио недавно за свој 75. рођендан био је велик џак пун шибица. Поклон су му предали млади научници који су код њега на специјализацији. Као и већина професора и научника, и Нилс Бор је страховито расејан. Он је страстан пушач на лулу и у својој расејаности никад не зна где је затурио кутију са шибицама. Његови млади сарадници снабдели су га шибицама све до идућег рођендана.

Нови видици

И СТАРО

И у најзабитнијим крајевима као и у развијенијим врше се промене у начину привређивања и животу људи, само што су оне у првима спорије а у другима далеко брже. Могућности напредовања условљене су привредним особинама краја као и његовом удаљеношћу од саобраћајних линија. Али, основно је да се у привређивању све више живи рад употпуњује коришћењем нових помоћних средстава и механизације.

Од навике да се у кругу породице обављају ситни послови прелази се на шира удруживања. Уместо људског напора и сточних запрега долазе моторизоване машине. Прелази се на виши степен производње у коме једно лице у пољопривреди не ради више само за себе и још два непољопривредна становника, већ се сада из вишкова рада обезбеђују издвајања разних врста производа за десетине других људи на другим пословима — у индустрији и другде.

Промене те врсте олакшавају рад и онима који се баве пословима у разним гранама пољопривреде. Све већи општи напредак у земљи упоредо са развитком и порастом производње и индустрије омогућује и људима у крајевима удаљеним од света, од градских и индустриских средишта да живе и боље и лакше.

Све ово доводи до разних промена — до већег броја оних који са села долазе у градове, али и у животу оних који остају на селу. На овим сликама се приказује стари, заостали начин привређивања, сада сасвим споредни, у обављању дневних сезонских послова. Уколико и данас становници неких крајева припремају резану грађу помоћу велике тестере то је само због тешких саобраћајних прилика које не дозвољавају да одвезу балване из својих забрана до електричних стругара које се налазе на десетак километара далеко од њиховог села.

Жито се веје на старој дрвеној ветрењачи још само на њивама које су високо у планини. Прави се рачун без рачуна — чини се да је то јевтиније него да се исти посао обави модерном вршалицом на свега коју стотину метара даље. Храна се припрема печењем брава на ражњу да би се олакшао посао домаћици у време када се окупља већи број помоћника претходно задужених исто тако позајмљивањем радне снаге код суседа на моби при кошењу на планинским ливадама.

Од старих начина привређивања у потпуности се једино одржава у планинским подручјима прерада млека. Ово нарочито зато што се скупљањем кајмака са разливеног млека у карлицама он продаје и тако појевтињује произведени сир за сопствену потрошњу.

Омладина на селу из своје ношње је сасвим избацила одећу од материјала и предива који се израђују на примитивним преслицама и разбојима у кући. То још користе само старији који се не могу ослободити извесних навика и обзира. Брвнаре се замењују зиданим зградама од печене опеке. Са том променом настају и нове потребе и жеље. Људи се удружују и заједнички искоришћују падове планинских бујица да изграде мале електричне централе од којих разводе електрично осветљење до својих кућа.

Многа наша села добила су своја имена по врсти неких својих производа. Има села са именом Ражана или Ржана по врсти производа, односно ражи; Јабуково или Шљивовик по воћу. Исто тако, опет, неке врсте жита добиле су имена по месту одакле потичу: Крупник из Старог Влаха и Лимац по реци Лиму крај које је сејана. Сада за та имена која су одраз старих начина производње и живота у селима, настају нова мерила вредности.

Није више редак случај да се у овим селима на Рудну или селима на Родочелу у новосаграђеним кућама од тврдог материјала нађе по једна или више соба веома укусно опремљених домаћим намештајем и рукотворинама — разним ћилимовима и везовима. Собе се преко лета издају људима из градских насеља који траже планински мир. И на тај начин се обезбеђују приходи који су једнаки добити од производње са какве њиве у планини.

У беспутним крајевима то ствара нове могућности привређивања. Лепоте краја и интересантности које су се очувале у начину привређивања, постају нарочита атракција за туристе. Сналажљивији мештани почињу да припремају и храну за њих — печење са ражња или кајмак непосредно убран из карлице у млекару. На тај начин уновчавањем остатака своје заосталости стварају услове да се приближе животу у градским насељима а да људе из густо насељених средишта привуку у своје планине.

Радио-патуљак

Рудолф Сукху из Џорџтауна, у Британској Гијани, тврди да је начинио најмањи радио-апарат који је икад изишао из руку једног радио-аматера. Четири оваква апарата могу да стану у празну кутију од цигарета. Апарат има батерију и два транзистора, као и минијатурну слушалицу.

ЗАТО ШТО ЈЕ МЛАДА...

Јане Седерквист, 15-огодишња шведска гимназисткиња која је на римској Олимпијади у пливању на 400 метара освојила сребрну медаљу, у домовини је убрзо по повратку побољшала свој рекорд на 4,52.2 минута. И поред тога она ће у школском пливачком такмичењу учествовати само на стази од 50 метара а не и на 400, јер је — према шведским правилима о такмичењима — још сувише млада.

ЈЕДНА ТИТУЛА

Далеки Исток одувек је био чувен са великог церемонијала, китњастих фраза, поздрава, добродошлица и по опширним титулама високих достојанственика.. У модернизованим азијским државама овладао је савременији поглед али негде су, као у краљевини Тајланд, титуле остале на снази. Као пример може да послужи звање тајландског владара. После његовог имена и презимена — Фумифон Адулдет — ређају се следеће ознаке: „Највиши божански владар, велика снага државе, неупоредива сила, највећи у краљевству, управљач сувереног народа, владар Сијама, врховни заштитник, владар...“

ЗАМАК НА ПАПИРУ

Да би попунио своју увек празну благајну, енглески краљ Чарлс II прикупио је од својих поданика новац за грађење једног замка који уствари уопште није ни намеравао да гради. Он је чак тај непостојећи замак давао појединим богатим поданицима под најам и за то узимао лепу пару. Догађало се то у 17 веку.

Занимљиво је, међутим, да је енглеска влада током многих година исплаћивала краљевској породици одређену своту за „одржавање замка у исправном стању“ иако је читава Енглеска знала да овај замак постоји само на папиру. Ова „традиција“ задржала се све до данас.

НИЈЕ ИМ ПРИЈАЛО...

Мирни живот са обезбеђеним дневним оброцима ма колико да је угодан, није пријао двема фокама које су спокојно и лењо пловиле по свом базену у лондонском зоолошком врту. Толико су се угојиле и отромиле да сад морају помоћу нарочитог апарата да буду подвргнуте кури мршављења. С великом забринутошћу пратили су чувари како се витка тела Сида и Мили, тако су фоке добиле име, све више заобљавају. Али, они нису били забринути само због лепог изгледа ових окретних животиња, већ и због њиховог здравља. После саветовања са стручњацима било је одлучено да се неизоставно нешто предузме да би фоке поново постале витке и окретне.

Уместо да се угојеним фокама њихови дневни оброци морске рибе једноставно баце у базен, пронађен је један електрични апарат за „дељење риба“. Рибе се причврсте за један држач који „трчи“ по шини постављеној дуж спољашњих ивица базена. Кад се укључи струја, апарат великом брзином „трчи“ око базена, а за њим у стопу пливају фоке да би се дочепале хране. На тај начин оне су приморане да сваког дана одређеном брзином препливају потребан број километара. Кад пливања буде доста, чувар притисне на једно дугме, апарат успори брзину и Сид и Мили могу да ухвате свој оброк риба. Ова принудна гимнастика већ је показала добре резултате: фоке су почеле да мршаве.

У слободи фоке су приморане да лове живе рибе, а да би до њих дошле морају много да пливају. У зоолошким вртовима није могућно хранити их живом морском рибом, тако да се оне временом олење и пошто се недовољно крећу губе своју викту линију, еластичност и елегантан изглед.

ОГЛЕДАЛО-АНТЕНА

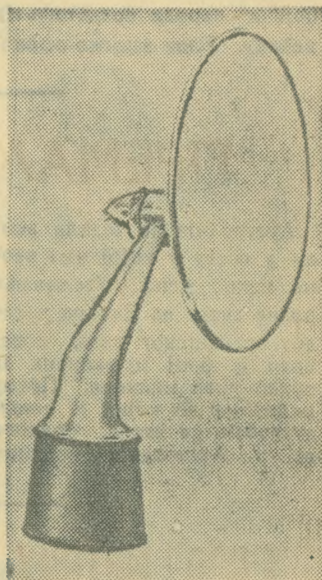

Једна британска фирма изнела је недавно на тржиште крилно огледало за аутомобиле које је истовремено и радио-антена. Од обичног огледала на аутомобилима, ово се разликује само по „огрлици“ за ублажавање потреса која се налази између основе огледала и аутомобилског крила. Судећи по првим успесима, огледало-антена потпуно ће потиснути садашње „бич“антене.

СИЛОМ ОДВЕДЕН

WALT DISNEY — ПРЕМА РОМАНУ Р. Л. СТИВЕНСОНА

ОБОЈЕНЕ УЈЕДИЊЕНЕ НАЦИЈЕ

На следећем заседању Уједињених нација појавиће се још 15 нових чланова. Изузев Кипра, то ће све бити земље са подручја Африке. Стицањем независности многе земље Азије и Африке су постале чланице Уједињених нација, тако да такозвани „обојени" народи представљају већину. Блок азијско-афричких земаља има 43 члана према 29 колико их је имао пре годину-две. Број западних земаља износи сада 25, а на јужноамеричке земље отпада 19 држава. Укупно ће се на предстојећем заседању окупити 97 држава док их је на првом генералном заседању Уједињених нација одржаном 1946. године било 51.

ПРЕМАЛО ЖЕНА

Аустралија је једина земља у свету у којој има веома мало жена. Усељавање радне снаге из Европе после другог светског рата, повећало је број мушкараца за преко пола милиона. Према подацима до којих је дошла аустралијска влада, бракови се у Аустралији већином склапају без претходног познанства. Младе девојке из Италије, Грчке и Шпаније, најчешће склапају бракове са досељеницима у Аустралији. Пре него што дођу оне се упознају са обичајима, исхраном и навикама које владају на овом континенту.

6.000 МРТВИХ ЗА ПОЛА ГОДИНЕ

За првих шест месеци ове године у Западној Немачкој је било 420.558 саобраћајних несрећа у којима је 5.939 лица изгубило живот док је 191.108 њих повређено. У односу на прошлу годину, за исти временски период број несрећа се повећао за 10 процената а број мртвих готово за 6 процената.

УСКОРО

Маска од газе коју употребљавају лекари, нарочито хирурзи, ускоро ће бити замењена новом врстом пластичне материје коју су пронашла два америчка лекара. Нова маска много је ефикаснија и боље штити од стафилокока.

НЕОБИЧАН РАТ

У градићу Хемдену, у америчкој савезној држави Мејну, већ више година води се огорчен рат. На једној страни налазе се ватрогасци, путари, шумари, полицијске снаге и читава општинска управа, а на другој — једна колонија даброва.

Рат је почео у мају 1959. године. На пет километара изван града даброви су саградили брану испред засвођеног одводног канала кроз који испод аутостраде „Кенан" протиче једна речица. Река се због тога разлила и потопила део аутопута и њиве с једне и друге стране пута. Једна екипа радника за одржавање путева била је послана да разори брану. Даброви су је истог дана поново саградили. Радници су је опет разрушили. Десет дана узастопце они су рушили брану, а даброви би је преко ноћи опет саградили.

Једанаестог дана вођа екипе за одржавање путева отишао је председнику општине и признао да је побеђен. Задатак је тада поверен општинском шумару. Једне ноћи шумар се прикрао брани и преко ње пребацио неколико шаторских крила натопљених петролејом. Наиме, стручњаци за даброве тврде да ове животиње не подносе мирис петролеја и да не могу да опстану у његовој близини. Сутрадан изјутра шумар је на своје огромно запрепашћење видео да су даброви шаторска крила мајсторски уградили у своју брану. Идуће ноћи поставио је три челичне клопке за хватање даброва. Шумара је изјутра очекивало ново непријатно изненађење: две клопке даброви су „конфисковали" да појачају своју брану, а трећа је била празна. Проклињући закон који забрањује лов на даброве ватреним оружјем, шумар је поставио три нове челичне клопке... још три... па још три... и сваке ноћи даброви су их присвајали и уграђивали у брану која је од тога постајала све чвршћа, као да је од армираног бетона.

Најзад је у помоћ позван шеф полиције. Три дана касније он је свечано објавио да је питање даброва скинуто с дневног реда: он и један стручњак за експлозиве разорили су динамитом брану и „сравнили је са земљом". Председник општине и градски оци одвезли су се да својим очима виде чудо али — само да би нашли брану већ упола изграђену. Међутим, динамит је толико разорио околно земљиште да је морала доћи ватрогасна бригада да очисти пут.

Шеф полиције није губио веру у „динамитски метод". Експлозије су одјекивале сваке ноћи, сваког јутра су ватрогасци чистили пут и канал, а даброви су вредно зачепљавали рупе у својој брани.

Четвороногим неимарима досадило је најзад ово бескрајно натезање с људима: своју брану преселили су у сам свод канала где се динамит не може употребити а да се не разнесе и пут изнад ње.

Главни штаб за борбу против даброва одржао је „ратни савет". Један од главних „стратега" у овом необичном рату предложио је да се брана разруши — само не динамитом — и да свака грана и гранчица уграђена у њу покупи рукама и спали. На тај начин даброви ће бити принуђени да крену и потраже нов грађевински материјал. На свим прилазима до шума треба тада поставити клопке и у њих похватати даброве. План је прихваћен и спроведен. Крајем јула 1959. године, председник општине победоносно је објавио да је читава дабровска колонија похватана и пресељена далеко у неку забачену и дивљу област.

Градски оци уживали су у својој победи — до почетка октобра када је примећена колонија младих даброва који су се вратили и настанили у истим водама одакле су њихови очеви били протерани. Млади даброви расли су брзо, али је још брже расла њихова брана коју су спремали за наступајућу зиму. Следећег пролећа рат се наставио. Прошло је и лето, наступила је јесен, а брана и даље стоји. Оно што људи разруше, даброви оправе и дани тако пролазе. Општинска управа почела је да се колеба и све је склонија томе да прихвати савет многих својих добронамерних грађана: „Зашто не напустимо тај део пута и препустимо га дабровима, а ми себи изградимо нов?"

ВОЈСКОВОЂА ПРОТИВ РАТА

Атињани су желели да поведу рат против Филипа Македонског. Међутим, војсковођа Фокион био је против рата. Народ је гунђао и многи Атињани јавно су га називали кукавицом. Један Атињанин га једном запита:

— Шта би морало да се догоди па да и ти будеш за рат?

Фокион одговори смешећи се:

— Младићи би морали да буду пристојни, добро васпитани и морални, богаташи би морали да мисле на сиромашне, а државници да имају чисте руке.

Три велика пројекта

Снижавање нивоа Средоземног мора за 100 м. — Вештачко море у срцу Африке. — Сибирско море — два пута веће од Јадранског!

Пре више деценија инжењер Зергел је изложио пројект преграђивања Средоземног мора помоћу великих брана код Гибралтара и Галипоља. Притицање воде из Атлантика и Црног мора би се обуставило а испаравањем у току 50 година ниво Средоземног мора би се спустио за око 80—100 м, јер му реке дају далеко мању количину воде од оне која испари. Остварење овог пројекта је било толико примамљиво да је дуго одушевљавало писце научно-популарних чланака.

Зергелов план је одбачен

Одстрањивање атлантских и црноморских вода изазвало би спуштање нивоа Средоземног мора за 1,65 м годишње. За неколико деценија Средоземно море би постало 80—100 м ниже од нивоа Атлантика и Црног мора. Тада би поред бране код Гибралтара и Галипоља биле сагрђене две огромне хидроцентрале. Њихове турбине, покретане водом Атлантског океана и Црног мора, са падом од око 100 м колико би износила разлика између њихових нивоа, производиле би огромне количине електричне енергије. Ниво Средоземног мора не би се повишавао, јер би се изједначило притицање воде од река и количина која пролази кроз турбине хидроцентрала са укупним испаравањем на његовој површини.

Снижавањем нивао Средоземног мора смањила би се осетно његова површина. Дно северног Јадранског мора претворило би се у муљевито-пешчану равницу. Венеција, Трст, Ријека и друге луке северног Јадрана остале би удаљене 200 км од обале мора, а луке на Средоземљу по неколико десетина километара док би се ове „попеле" на око 100 м изнад нивоа. Значи, сви велики лучки градови били би одвојени од мора а постојећи објекти у њима остали би ван употребе. То би трајало не годину, две или деценију, него веома дуго... За то време море би се све више повлачило и удаљавало од лука и садашњих великих градова.

Шта значи за један лучки град одвајање од мора показује случај града Ефеса. У античко доба он је био велика лука, а сада је од мора удаљен око 20 км и претворен у рушевине. Његови дивни кејови, саграђени од великих квадратних плоча, откривени су у наносима које је донела река Мали Мендерес. Већ је више од 1.000 година како Ефес нема никакве везе са морем. Његово опадање и пропаст нису изазвани толико ратовима, колико „наступањем копна" а повлачењем мора, због чега је Ефес изгубио преимућства лучког града. То није усамљен случај. Сетимо се да је Адриа, сада мали италијански град, удаљен 24 км од мора, пре 2.500 година била напредан лучки град на Јадрану. Почетком наше ере Равена је такође била морска лука, а сада је само мањи град удаљен 8 км од обале Јадрана.

Слична судбина је претила недавно Смирни и Солуну. Реке које су се уливале у близини њихових лука, Мали Мендерес и Вардар, уносиле су велику количину наноса и претиле да заспу улазе у луке. Због тога су и Мали Мендерес и Вардар скренути каналима и сада се уливају на местима где не угрожавају просперитет Смирне и Солуна. Може се тек замислити какав би хаос настао у лучким градовима остварењем Зергеловог пројекта, иако је он предвиђао да те градове повеже са Средоземним морем помоћу пловних канала са низом бродских устава.

Па ипак, још већа опасност би претила многим насељима од појачаног рада вулкана. До овога би свакако дошло јер би снижавањем нивоа Средоземног мора за 100 метара ослабио притисак слоја воде на Земљину кору.

Због ових недостатака и опасности које би се могле очекивати пројект Зергела није остварен иако је технички изводљив. У новембру 1957 године састали су се у Минхену чланови друштва „Атлантроп", присталице остваривања Зергеловог пројекта, размотрили га и — коначно одбацили.

Велико вештачко море у Централној Африци

Река Конго носи огромну количину воде — просечно 7 пута више него Дунав низводно од Београда. У близини ушћа, на дужини око 100 км, Конго се усекао у чврсте кристаласте стене. Када би се на том месту Конго преградио огромном браном, спречило би се отицање његове воде и она би се излила у конгоански басен. На тај начин би се створило велико вештачко море у срцу Африке а његове воде би добродошле за производњу огромних количина енергије.

Још смелије идеје износе творци другог пројекта: врло високу брану и издизање нивоа таквог мора на толику висину да би његова вода потекла према северу ка језеру Чад, а можда чак и кроз Сахару, стварајући на тај начин „други Нил". Овај пројект није без основа. Па ипак, његовим остваривањем био би потопљен басен средњег Конга — богат не само скупоценим дрветом, него и многим рудама чија се експлоатација повећава из године у годину. С обзиром на развитак рударства и индустрије у том рејону, можда ће се једног дана, у догледној будућности, овај пројект са економског гледишта показати неприхватљив, јер би користи од његовог остваривања биле мање него штета изазвана потапањем рудника, фабрика и насеља, постојећих и будућих, као и многих плантажа на том подручју.

Са гледишта енергетске привреде Африке такав пројект није неопходан, јер је овај континент богат водним снагама. Много је правилније поступно искоришћавање афричких река: Нила са великим језерима из којих он истиче, Замбезе са њеним водопадом највећим на свету по количини воде који се сурвава низ отсек стене — у дубину од 120 м, Нијагаре и других великих водотока. Највеће могућности пружа сам Конго, који на поменутом сектору пред ушћем има читав низ брзака и слапова са укупним падом воде од 100 м. На том месту биће изграђена најјача хидроелектрична централа на свету — са снагом од око 35 милиона киловата и годишњом производњом електричне енергије око 240 милијарди киловат-часова што је 20—24 пута више од будуће Ђердапске хидроцентрале на Дунаву.

Пројект инжењера Давидова

Трећи велики пројект предвиђа стварање огромног вештачког мора у западном Сибиру. Реку Об требало би преградити великом браном низводно од ушћа Иртиша, његове највеће притоке. Заустављене воде створиле бе вештачко море — два пута веће од Јадранског. Његове воде би потекле на југ и делимично утицале у Аралско језеро, а из њега у Касписко језеро.

Пројект „првог Сибирског мора" биће приведен у дело за најмање 20 година јер је потребно претходно извођење обимних земљаних радова. Он ће обезбедити водом Туркменску степу и друге сушне рејоне на око 25 милиона хектара, омогућити производњу великих количина електричне енергије и водни гранспорт између Западног Сибира и Касписког језера.

После „првог Сибирског мора" требало би приступити остварењу „другог Сибирског мора". Предвиђено је подизање велике бране преко реке Јенисеја низводно од ушћа његове притоке Поткамене Тунгуске. И ово вештачко море било би по површини двапут веће од Јадранског а било би у вези са првим. На тај начин створила би се директна веза водним путем од Лењинграда до Волге, Касписког, Аралског језера и „првог Сибирског мора" до Бајкалског језера, а касније, преко Амура, и једног канала до Владивостока.

Остварењем пројекта Давидова омогућило би се рационално искоришћавање вода великих сибирских река Оба и Јенисеја, које сада бескорисно теку у Северни ледени океан. Воде великих мора у Сибиру утицаће и на ублажење климе, чиме ће се осетно изменити и његова природа.

ЗВУЧНИ ФИЛМОВИ

БИОСКОПСКЕ „ПАЛАТЕ"

Упоредо са усавршавањем квалитета филмова, морали су се побољшати и услови за гледање. Некадашњи биоскопи за „пет пара" уступили су место великим биоскопима — које су називали палатама. Око 1920. године отпочело се са грађењем великих биоскопских дворана, као и посебних грађевина за биоскопе. То је била ера „биоскопских палата". Снимање филмова није више била авантура већ крупан посао који је доносио добре приходе.

МАНЕ

И поред тога што је у филмовима постојала фабула, и у техници снимања постигнут приличан напредак, филм је остао „нем" читавих двадесет година. Акције и дијалози били су публици објашњавани подтекстом „титловима", који су пројектовани прво на пуном платну засебно, а затим уз слике. Наравно таква техника је убијала драматичност филма. Ефекат је био умањен и глумци су морали више да се ослоне на пантомиму и да многе ствари глумом прикажу, чак на претеран начин, само да би се успоставио контакт са публиком.

ЕКСПЕРИМЕНТИ

Едисон је већ био почео да експериментише са звучним филмовима али без успеха. Двадесетих година и други су покушали да нешто учине на том пољу. Први напредак у том смеру био је грамофон који је свирао одговарајућу музику док се филм у дворани приказивао. Звук грамофона био је преко звучника преношен у салу.

ПРВИ ЗВУЧНИ ФИЛМОВИ

Године 1926. први филм који је „говорио" преко грамофона био је приказан у Њујорку. Тај се филм звао „Дон Жуан" а главну улогу је играо Џон Баримур. Иако је премијера привукла велики број гледалаца, филм није доживео успех. Било је сасвим немогућно звук грамофона синхронизовати са приказивањем филма. Другим речима дешавало се да грамофон не прати тачно радњу која се одвијала на платну.

(Наставиће се)

БИТКА У ДОЛИНИ РАЊЕНО КОЛЕНО

Једног тмурног и хладног децембарског дана 1890. године у држави Јужна Дакота, у замрзлој и снегом покривеној долини, кроз коју протиче поток Рањено колено, назван тако по својој увек црвеној боји воде, одиграла се последња велика битка између америчких Индијанаца и белаца.

Више од 200 година индијанска племена су храбро бранила своја ловишта од белих колонизатора. Непосредан узрок који је Индијанце довео у ову долину било је убиство једног старог и мудрог човека који се звао Бик Који Седи. Четрнаест година раније овај поглавица је предводио своје ратнике у походу који је уништио коњицу пуковника Џорџа Амстронга Кастера. После овога знао је да бели људи неће бирати средства да му се освете макар за то употребили злато опљачкано са његове територије, „ватрену воду“, или пушке. Зато је пребегао у Канаду, али се годину дана доцније вратио, Влада САД му је гарантовала живот и безбедност личности. Борбе између индијанских племена и белаца биле су све ређе и Индијанци су се све више повлачили у дубину својих ловишта.

Раније слободне прерије храбрих Сиукс Индијанаца пружале су жалосну слику. Свуда су се видели мртви буфали које су бели ловци без милости таманили. Духови су били узбуђени, и у таквој атмосфери довољна је била само једна варница да дође до експлозије.

И та искра је дошла од Вовоке врача из племена Пејута, који је на врху једне планине у Невади за време помрачења сунца имао привиђење и изјавио:

— Велики Ловац долази на земљу да обнови Стари запад и да протера беле људе. Прерије ће као некад опет оживети и њиховим пространством ће опет јурити крда јелена, лососа, буфала...

Када се сазнало за ово, талас фанатичног братства преплавио је сва племена раније завађених Индијанаца. Створен је читав ритуал „игре духа“ којом су Индијанци, пуни вере да ће им се вратити њихове прерије, поздрављали долазак Великог Ловца. Разне приче кружиле су племенима: када пођу у борбу болесници ће оздравити, индијанске ратнике штитиће један дуг вео — „кошуља духа“ који ће у току борбе враћати испаљену пушчану танад на беле војнике.

Војне власти у утврђењима и насељеници који су живели у граничним областима Индијанаца били су упозорени на опасност коју ритуално-ратничке игре изазивају код Индијанаца. Одељење рата је издало генералу Нелсону А. Нилу, који је био војни командант подручја где су живели Сиукси, једно поверљиво наређење да смири духове Индијанаца. Уверен да постоји само један начин да прекине са овим ритуалом и тако спречи откопавање ратне секире, генерал је одлучио да затвори поглавицу Бика Који Седи.

Славни ловац Буфало Бил, који је уживао велике симпатије Индијанаца понудио се да сам оде и доведе поглавицу. Али командант једне тврђаве, Џемс Мак Лафлин, није хтео да прихвати његову помоћ јер га је сматрао за „индијанског човека“, већ је одредио једно одељење од 43 војника да усред ноћи, на препад, зароби Бика Који Седи.

Неколико војника ушуњало се у његов вигвам. Не слутећи ништа стари човек је мирно спавао. Пошто су му саопштили да је заробљен, поглавица је сео на ивицу своје постеље и буноване трљао очи. Војници су га грубо приморали да устане и пође са њима. Он је пристао и почео да се полако облачи. Када су изашли напоље Бик Који Седи љутито је са себе одгурнуо руке стражара.

Неочекивано један пробуђени Индијанац опалио је из пушке и један војник је пао на земљу. Тога тренутка одјекнула је пушчана паљба војника који су се налазили у заседи, а када се све утишало Бик Који Седи лежао је мртав. Тело му је било изрешетано мецима белих људи. И поред наређења да се тело поглавице Сиукса одмах донесе у штаб гарнизона, војници су то учинили тек много доцније у току дана.

Многи припадници племена Бика Који Седи, преплашени овим догађајем, напустили су своје село и прикључили се племену поглавице Велика Нога који се спасао да те исте ноћи не буде заробљен. Овај збег Сиукса, који се кретао у правцу југа, непрестано је гонио један ескадрон америчке коњице под заповедништвом мајора Вајт Сида.

Ескадрон је стигао Индијанце у близини потока Рањено колено а мајор им је наредио да крену у правцу тврђаве. Следећег дана командант је своје коњанике развио у стрелце и довукао четири топа у корито потока где су Индијанци подигли свој логор. Тада је послао свог гласника Индијанцима са захтевом да се безусловно предаду.

Утучени, без вођства, Индијанци су прихватили предлог. Мајор Вајт Сид је наредио да предаду и све своје оружје. На гомили се нашло десетак старих пушака, али бели командант није био задовољан таквим ратним пленом.

— Претражите индијанске шаторе — наредио је својим војницима — и изнесите све оружје које тамо нађете.

Док су коњаници уз псовке претраживали шаторе један Индијанац, рођак Велике Ноге и племенски врач Жута Птица, корили су натмурене ратнике, подсећајући их на „вео духа“ који ће их у борби штитити од њихових метака.

У овако заоштреној ситуацији дошло је до пуцња. Ко је први опалио и зашто, нико не зна, али одмах после тога коњаници су отворили убитачну ватру. Индијанци су имали скривено оружје. Појединци су покушавали да се докопају раније предатих пушака, које су већ чували бели војници. За кратко време битка се распламсала. И на једној и на другој страни губици су били тешки. Погинуло је 60 коњаника.

А онда се све смирило. Престао је отпор Индијанаца. Али коњаници су наставили да пуцају. Топовске гранате падале су у долину и палиле шаторе. Свега неколико Индијанаца успело је да побегне.

Данас, један камени споменик као обелиск, стоји над заједничком гробницом више од 200 Сиукс Индијанаца погинулих у бици у долини Рањено колено. Остао је као спомен на храбре ратнике пале у одбрани своје земље.

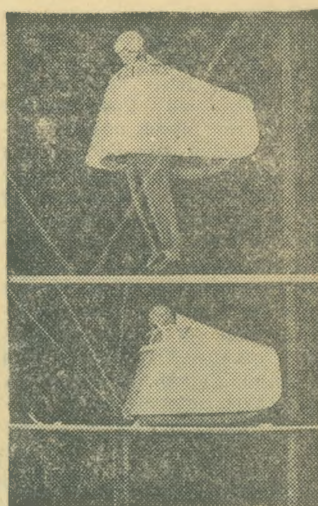

Путници у свемир?

Ово није одећа путника за свемир него одело италијанских смучара који у њему покушавају да премаше светски рекорд у брзини и потуку аустриске смучаре и њихов рекорд од преко 160 км на сат. На јужним падинама Матерхорна италијански смучари у огртачима од дур-алуминијума труде се да постигну што већу брзину. Овде престаје спорт и почиње игра са смрћу.

НЕОБИЧНО АУТОРСКО ПРАВО

Недавно је у Великој Британији једна званична комисија предложила да се ауторско право призна сваком цвећару који пронађе неку нову врсту цвећа. Онда је изражено мишљење да такође ауторско право треба признати и повртарима, уколико дођу до нових врста поврћа.

ДВА ГРАДИТЕЉА

У Атини је требало да се подигне једна велика јавна зграда. За њено подизање натецала су се два градитеља.

На једном скупу који је имао да одлучи коме ће се поверити грађење, један од градитеља се први јавио за реч и стао да хвали себе и своју градитељску вештину тврдећи да ће он дати Атини најлепшу и најбољу зграду.

Кад је он завршио, иступи пред народ други градитељ и рече:

— Ја ћу и градити онако како је говорник пре мене обећавао.

Грађење је било поверено другом неимару.

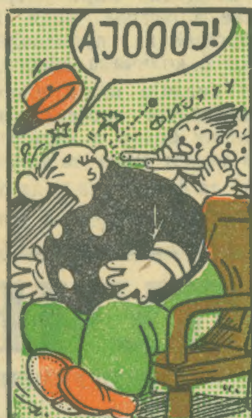

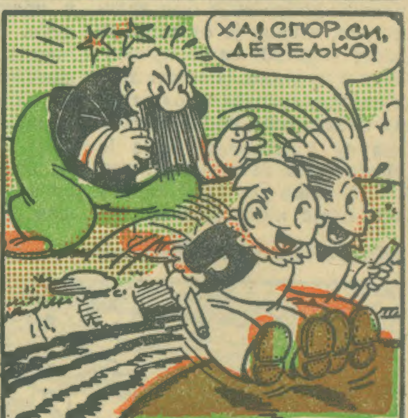

Да ли знате?

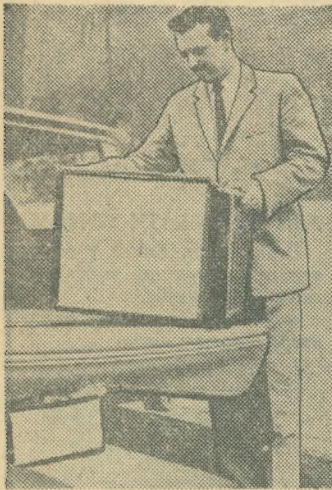

Фрижидер у аутомобилу

Мали покретни фрижидер од само 12 кг може се поставити у задњи део аутомобила или у моторни чамац. Фрижидер ради на принципу апсорпције а струју добија од батерије аутомобила. Кад је напољу температура 35 степени у фрижидеру је 7.

Нове канте за смеће

Градски одбор Париза, забринут због велике буке у самом граду, решио је да се набаве нове канте за смеће направљене од материје која не ствара буку. Најпре се помишљало на пластичне материје, али оне имају ману да су врло мало отпорне на ударе и да пуцају на хладноћи.

Американци које мучи исти проблем, направили су канте од специјалне вештачке материје. Ове нове канте су лакше за чишћење од металних, не рђају и не мењају облик. Испитивања су показала да су оне отпорне и кад стоје у снегу и на температури од — 23°.

23 кофера

Амерички пијаниста и добитник награде Чајковског ван Клиберн напуштајући Москву на путу за САД, понео је са собом 23 кофера пуна поклона.

Идеалан отварач конзерви

У Западној Немачкој је расписан конкурс са наградом од 5.000 марака проналазачу идеалног отварача конзерви. Он мора тако да буде конструисан да отвара све врсте кутија. Досада су предложена 230 модела.

Мелем

Совјетски ветеринар Евгеније Конков је направио један мелем против опекотина који се може лако произвести и без помоћи стручњака. Мешавина меда и уља из јетре бакалара, има изврсне терапеутске особине. Конков је почео са опитима на животињама, али је ускоро открио да су резултати још бољи код људи. Нарочито, неколико минута после стављања веома јак бол изазван опекотином ишчезава. Руска фармацеутска индустрија се спрема да производи навелико овај мелем. Разуме се, пре стављања не треба заборавити да се опечено место охлади. Свежа вода је у овом случају ефикаснија од ваздуха. Треба одмах скинути и прегрејано одело које и само може да продуби опекотину. Ова испитивања су вршена у лабораторији над животињама.

ТРАДИЦИЈА

И ПОРЕД ТОГА ШТО ПОСТАЈУ АМЕРИКАНЦИ, ЦРВЕНОКОЖЦИ НЕ ЗАБОРАВЉАЈУ СТАРЕ ОБИЧАЈЕ ПРЕДАКА. НА СЛИЦИ СЕ ВИДИ РИТУАЛНА ИГРА СА СЕКИРОМ У РУЦИ

Кашика — вага

Пластичне материје су омогућиле једној француској фирми да направи кашику — вагу са бројчаником на коме може да се директно чита сама тежина материје којом је посуда напуњена. Захваљујући једном механизму на овој кашики прецизно може да се измери до 200 грама течности или чврсте материје. Ова пластика не оксидише а отпорна је према већини обичних раствора.

Аеродром на Алпима

Предузеће за међународни саобраћај у Швајцарској намерава да подигне први аеродром на глечерима. Намењен је специјално лицима која долазе зими у Швајцарску на смучање. Биће подигнут на 3.000 метара висине на Канфлерон глечеру на Алпима у близини Женевског језера. Аеродром и зимски спортски центар крај Женевског језера биће повезани жичаром.

„Банка" хормона

На Универзитету у Калифорнији постоји „банка" хормона. Хормони, које банци уступе поједини грађани, служиће лекарима у терапеутске сврхе.

Жене су у већини

На предстојећим изборима за председника републике у Америци први пут ће прићи кутији за гласање више жена него мушкараца. Јер према 52,378.000 мушких стоје 55,661.000 женских гласова.

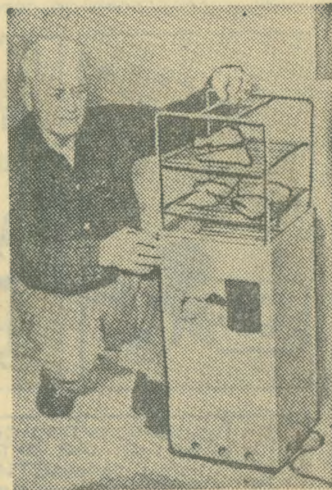

Димљење меса у стану

У ову пушницу може стати 5 кг меса или рибе. Преко електричних цеви стави се иверје ораха које ствара дим а изнад тога је на решеткама месо.

4.000.000 година

У Совјетском Савезу су палеонтолози пронашли фосиле копитара који су живели пре 4 милиона година. Окамењени зуби копитара су ископани крај Арапског мора, док су исто толико старе кости пронађене у Казахстану. Према мишљењу научника, кости и зуби припадају претку нашег данашњег коња.

Добри трговци

Да су Јапанци веома вредни и добри трговци то је позната чињеница, а ово потврђује и један пример са летошњих Олимпијских игара. Готово сви предмети који су продавани у Олимпијском селу у Риму имали су један дискретан знак свога порекла — „Маде ин Јапан" што значи произведено у Јапану. Овај натпис је био и на флашама на којима је стајало „прави шкотски виски".

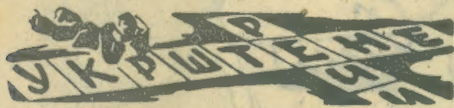

Водоравно: 1) место у Словенији; 6) болест настала услед недостатка витамина Б₁ у исхрани; 8) град у Француској; 9) врста женског гласа; 11) звучна сигнална справа; 14) два сугласника; 15) домаћа животиња; 16) слово латинице; 17) место у Далмацији; 19) узвик; 20) мера за површину; 21) познати заводи код Ниша; 22) хемијски знак за калај; 23) врста паса; 25) коњ; 26) река у СССР; 27) скраћеница за својеручно; 29) други нацрт; 32) место у Шведској; 33) река у Немачкој; 34) старогрчки град; 37) трака.

Усправно: 1) аутомобилска трка; 2) хемијски знак за алуминијум; 3) кристалан љускав шећер; 4) самогласник и сугласник; 5) шаховска фигура; 6) ас, шампион; 7) грчки лирски песник из Митилене на Лезбу; 8) скандинавско божанство; 10) пустиња у Индији; 12) агент, ухода; 13) врста першуна; 18) индустријска биљка; 19) јединица рада у физици; 21) река у Француској; 22) почетак трке; 23) место на истоименом језеру у Македонији; 24) сипња; 25) страно женско име; 26) хемијски знак за дидим; 28) стара српска престоница; 30) стари шпански новац; 31) лева притока Дунава; 35) негација; 36) два сугласника.

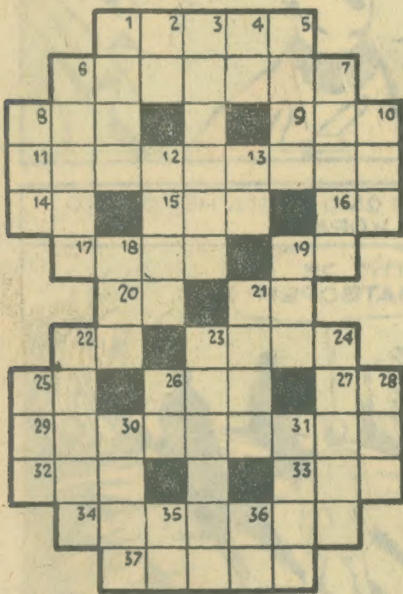

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Водоравно: 1) спа; 4) ему; 7) граматика; 10) лек; 11) три; 12) ум; 13) кеб; 15) ид; 16) каса; 18) Рона; 20) Цер; 21) Ена; 22) фарса; 25) Тот; 27) ата; 29) бок; 31) фармација; 34) еп; 35) ине; 36) ки; 37) ринг; 39) Осор; 41) Ана· 42) ето.

Усправно: 1) Сремац; 2) пак; 3) ам; 4) ет; 5) мит; 6) Укрина; 7) Глук; 8) але; 9) „Аида"; 13) карат; 14) брест; 17) сеф; 19) она; 23) роман; 24) штапин; 26) бојкот; 27) афера; 28) ар; 29) би; 30) Каиро; 32) миг; 33) цео; 38) на; 40) се.

ДЕДИНЕ ВЕШТИНЕ

ШАЛА СА ДОМИНАМА

Петар каже Томи:

— Поређај домине у једну дугачку змију, али да увек буде исти број окаца један до другога. Видећеш да ће се један крај завршавати са два, а други са пет.

Тома је врло неповерљив и почиње даређа домине. И заиста: на једном крају змије лежи два, а на другом пет! Петар је претходно, кришом, уклонио домину са 2/5. Да је издвојио домину са 3/4, онда би змија имала на крајевима 3 и 4 и он би онда то и тврдио. Не смеју се узимати домине са истим бројем, дакле 2/2, 4/4.

»ВЕЗАНО«

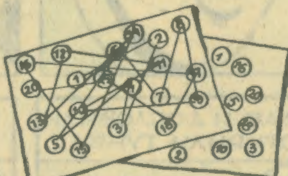

Два играча уписују бројеве од 1 до 20 на свом листу хартије. Бројеви не треба да иду уобичајеним редом, али морају да буду читљиви, зато је најбоље ако се око сваког броја нацрта један мали круг. Листове хартије међусобно променити. Игра се састоји у томе што ћете повлачити линије од 1 до 2, па онда од 2 до 3 и тако све до броја 20. Пошто бројеви леже на хартији потпуно без реда, то није тако просто као што изгледа. Чим је један од играча завршио, он викне: „везано". То значи да је он добио. Али ако његов партнер приликом провере установи да је погрешно у повлачењу линија онда је он победник.

ЛОПТА КОЈА СКАЧЕ

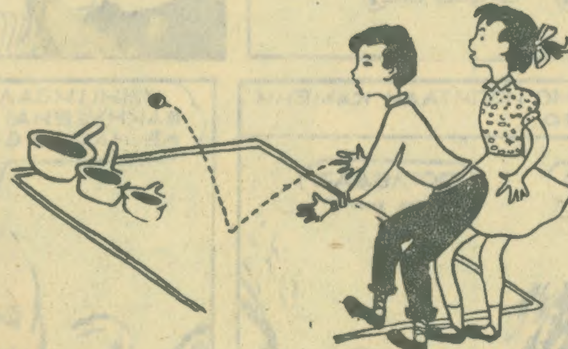

Узмите три било каква суда и поставите их један за другим. Уцртајте линију старта на три метра од њих и покушајте да вам лопта после првог отскока ускочи у један од судова. Сваки играч има право на три хица. Први суд важи један поен, други два поена а трећи три. Ако један играч од првог бацања погоди трећи суд додају му се још три поена. Да би се игра добила потребно је стећи 50 поена. У почетку игре сваки играч треба да има цедуљу и на њој бележи поене да би се избегао неспоразум.

Ретке животиње

Сви играчи седну за сто и сваки добије по једну оловку. Један почиње да црта сасвим лево на једном листу хартије, главу неке животиње како је сам измислио. Он седи тако да нико од играча не може видети шта он црта. Тада савије хартију тако да је цртеж покривен а само се може видети ивица врата те животиње. Тако савијену хартију додаје даље своме суседу који мора да нацрта врат неке животиње, и пошто превије хартију додаје даље. Сваки играч треба да нацрта у продужетку по један део тела неке животиње али да не гледа шта је пре њега нацртано. Кад животиња буде готова — развићете хартијицу и видети неко — чудовиште.

...у Канади услуге зубара не користе само људи, већ и краве. Краве с поквареним зубима једу мање и због тога дају мање млека. Зубари-ветеринари имају пуне руке посла.

...реч „отаџбина" имала је у прошлости у нашем народу друго, уже значење него данас. Она је означавала тада „очевину", тојест очево имање.

...прва ђачка менза основана је у Србији 1883. године за

ђаке Велике школе и гимназија од којих је већина била из унутрашњости.

...глечерске буве, инсекти који живе на високим планинама у снегу и леду, увече се смрзну заједно са ледом, а кад ујутру гране сунце откраве се и почну опет да скакућу и траже храну. Хране се иначе цветним прахом који ветар донесе с дрвећа околних шума.

...кратер вулкана Асо, који се налази на јапанском острву Кију-Шију,

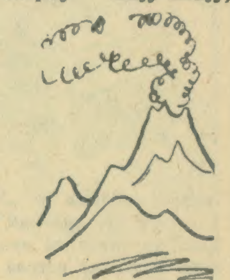

највећи је на свету: дуг је 23 а широк 14 километара, док му дубина износи 500 метара.

...према процени стручњака једна женка-мољац и њено прождрљиво потомство могу за годину дана да поједу вуну с дванаест оваца.

...очно сочиво код птица три пута се јаче истеже и скупља него код човека, а и знатно брже.

...у америчкој савезној држави Нови Мексико нађени су фосилни остаци кукуруза

чија се старост цени на 5.600 година.

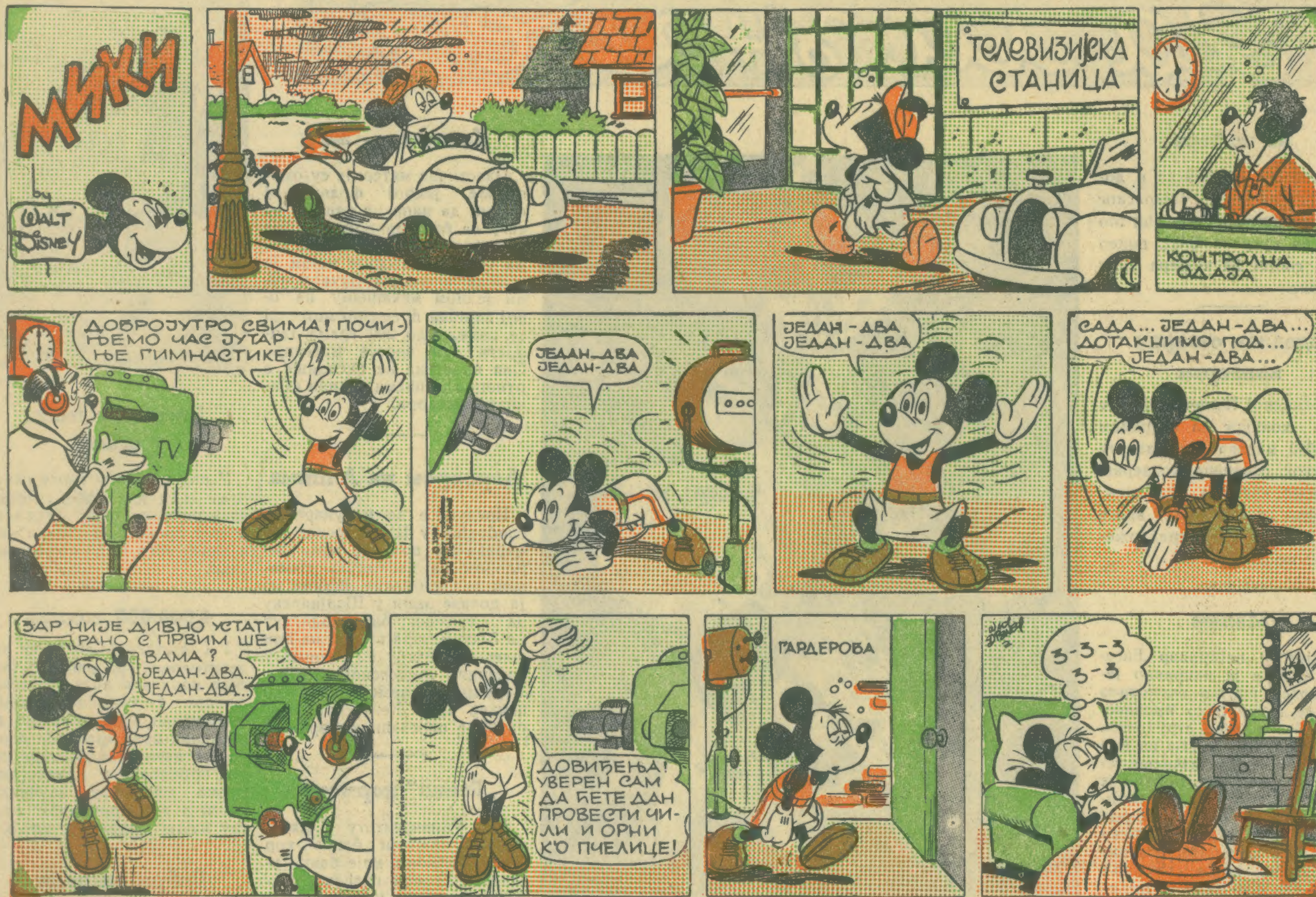

АЛИ ЋЕ ЛЕЖАТИ ВЕЧЕРАС

Пера Ждера дошао у санаторијум и вратару предаје велики букет цвећа.

— Молим да се овај букет преда Хромом Даби.

— Код нас не лежи у санаторијуму никакав Хроми Даба.

— Молим, молим, не лежи, али ће лежати вечерас, пошто знам да ће после подне имати некакво „мало" обрачунавање с Попајем.

ТО МИ БАШ И ТРЕБА

Шиља отишао једном графологу и поднео му један рукопис. Грфолог је дуго и пажљиво разгледао рукопис, па је најпосле рекао:

— Овај рукопис одаје човека доброг, предусретљивог, који уме да буде стрпљив и који лако праштa.

— То ми баш и треба — узвикну Шиља. — То је рукопис кројача код кога намеравам да поручим ново одело на отплату.

ПИТАЊА И ОДГОВОРИ

Ко је покренуо лист „Стармали"?

Ко је био Ерасистрат?

Шта је Јерма?

Где се налази планина Козомор?

ОДГОВОР:

ХУМОРИСТИЧКИ ЛИСТ „СТАРМАЛИ" *покренуо је Јован Јовановић-Змај. Поникао је као продужење ша-*

љивога одељка у „Илустрованој ратној хроници" коју је Змај уређивао за време српских и руских ратова са Турском 1876 до 1878.

ЕРАСИТРАТ *је био знаменити лекар из Иулиде на острву Косу у време Селеука и Антиоха (Ш век пре наше ере). Стекао је велике заслуге за унапређење анатомије и физиологије на александриском анатомском институту.*

ЈЕРМА *(Суковска река) је лева притока Нишаве. Извире северно од Власинског језера. Тече кроз предео Знепоље у Бугарској, а затим поново улази у Србију и улива се у Нишаву у близини Пирота. У њеном сливу је Суковски базен каменог угља (рудник Ракита или Јерма).*

КОЗОМОР ПЛАНИНА *налази се у Србији између Увца, Лима и Бистрице, северозападно од Нове Вароши. Највиши врх је Китоња (1343 метра) са шумама и пашњацима.*

ПУТОВАЊЕ У СРЕДИШТЕ ЗЕМЉЕ

по ЖИЛУ ВЕРНУ

Одговорни уредник Стојиљко Стојиљковић Београд, Македонска 31. — Издаје и штампа „Политика" штампарско-издавачко предузеће Београд Македонска 31. Текући рачун број 101-707/1-82. Поштански фах 124. — Претплата за нашу земљу: годишња 900 полугодишња 450; за иностранство: годишња 1.200 полугод. 600 дин. Рукописи се не враћају.